

Lakatos Mária Csomma

A mi kis vályogházunk

Először is ástak egy nagy gödröt, de persze egy nagy mezőn. A gödör és a vályogvetés nem volt messze a helytől, ahol a ház készült. Amikor már kiásták azt a földet, visszagórták, tettek hozzá szalmát és vizet, utána ahányan voltak, elkezdtek taposni mindannyian. Ha kevés volt a víz vagy a szalma, akkor még raktak vagy öntöttek hozzá, addig, míg nem volt megfelelő a vályogvetéshez. Mikor már megfelelő volt a vályognak való sár – amit férfiak csináltak –, vödörben kihordták a sarat, és elkezdtek formálni a vályogot – ezt már nők is csinálták. Volt egy vályogforma, azt

belemártották vízbe, utána belerakták a sarat, megformálták, felül lesimították vizes kézzel, és lassan kiemelték a formát. Amikor már megvolt minden végig, akkor hagyták száradni egy hétig, utána egymásra rakták máglában.

Kiásták a ház alapját, azt beöntötték betonnal, és utána azt is hagyták száradni. De volt olyan ház, amelyiknek nem volt alapja. Volt, akinél le volt betonozva belülről a föld, de volt olyan is, akinél csak a sima föld volt. Amikor az alap, (ha volt), megszáradt, egy pár nap után elkezdtek építeni a vályogházat. Minden vályogsor közé ugyanolyan sarat használtak, amiből a vályog is készült. Volt olyan, aki csak egy szobát épített, és volt olyan, aki egy szobából, egy konyhából és egy kis pitvarból álló házat. Amikor már a falat felhúzták, utána csinálták a tetőt, ami gerendákból és deszkákból készült.

Meg még jött a kémény, amit kisméretű téglából csináltak. De volt, akinek az sem volt, azok kivágtak egy kör formájú lyukat a falból, és ott dugták ki a kályha csövét, vagy amivel fűtöttek. Amikor már a ház és a tető is kész volt, elkezdtek belülről vakolni. A vakoláshoz is volt, aki sarat használt, ugyanolyan, mint a vályoghoz. Amikor kész volt, bevittek a házba egy hordót, és avval fűtötték a házat, hogy megszáradjon a fal. Ezt legalább egy hétig fűtötték így.

Amikor megszáradt a fal, akkor elkezdtek meszelné. Először is fehér hagyományos mésszel, de ezt többszöri alkalommal megismételték. Ezt azért csinálták többszöri alkalommal, hogy ne üssön át a sár a fehér színén. Amikor már a fehér szín szép volt és tiszta, akkor lealapozták fehér mésszel, de volt, aki rakott bele színes tubusos pasztafestéket, és volt, aki mintás hengerezőt is használt. Anyukám, amikor meszelt, sima fehér volt a fal, és utána lehengerezett.

Minden hengernek más mintázata volt. A hengerezés a meszelés után következett, amikor megszáradt a fal. Hogyan kell elképzelni a hengerezést? Volt a hengertartó és annak a hengerezőfeje, ami gumyszerű volt, mintás, és lehetett cserélni a hengerfejeket.

A festék elkészítése ahogy anyukám csinálta: Levágta a kólásflakon tetejét félig, és utána beleengedte a festéket, vizet és egy kis lisztet. Ezt összekeverte, és ha jó volt az állaga, (mert ha nagyon vizes volt, az nem volt jó), beleöntötte a hengertartóba. Ennek volt egy kis fogantyúja. Rárakta a hengerfejet, és már lehetett vele hengerezni. A világitást volt, aki úgy oldotta meg, hogy ha a szomszédjának volt villanyórája, akkor egymásnak segítettek azzal,

hogy egy nagy hosszabbítóval adtak egymásnak áramot, és közösen fizették. De volt, akinél gyertyavilágítás volt. A nagyszobában, ahol aludtunk, volt egy nagy ágy, az ablak mellett egy összetolható kisrakamér, egy kis üveges sorszekrény, egy dohányzóasztal, két fotel, a kályha, és egy háromnyílós tolatükör. Ez volt a szoba. A konyhában volt egy sparhetkonyha, egy kétrészes kék konyhaszekrény, egy kiságy, egy kisasztal és négy szék fából.